Ympäristöministeriö
Muistio
Neuvotteleva virkamies Penina Blankett

U 66/2018 vp
Mmv 12.9.2018

U 66/2018 vp: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi neuvoston asetuksen (EY) N:o 1224/2009 muuttamisesta sekä neuvoston asetusten (EY) N:o 768/2005, (EY) N:o 1967/2006, (EY) N:o 1005/2008 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1139 muuttamisesta kalastuksenvalvonnan osalta (Kalastuksenvalvontaa koskevien asetusten muuttaminen)

Ehdotuksen mukaan muutettaisiin viittä voimassaolevaa asetusta eli 1) neuvoston asetus 1224/2009 unionin valvontajärjestelmästä, jonka tarkoituksena on varmistaa yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjen noudattaminen (neuvoston valvonta-asetus), 2) neuvoston asetus 768/2005 Euroopan kalastuksenvalvontaviraston perustamisesta ja yhteiseen kalastuspolitiikkaan sovellettavasta valvontajärjestelmästä, 3) neuvoston asetus 1005/2008 laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen ehkäisemistä, estämistä ja poistamista koskevasta yhteisön järjestelmästä, 4) neuvoston asetus 1967/2006 kalavarojen kestävää hyödyntämistä koskevista hoitotoimenpiteistä Välimerellä, 5) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus 2016/1139 Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantoja ja näitä kantoja hyödyntäviä kalastuksia koskevasta monivuotisesta suunnitelmasta. Suomen kalastuksen kannalta tärkeimmät esitykset koskevat neuvoston valvonta-asetuksen muuttamista.

Neuvoston valvonta-asetukseen oltaisiin tekemässä useita muutoksia, joiden tavoitteena on tehostaa unionin kalastuksenvalvontajärjestelmää ja tehdä siitä vaikuttavampaa ja saattaa valvontajärjestelmä ajantasaiseksi vuonna 2013 uudistetun yhteisen kalastuspolitiikan kanssa. Komission mukaan uudistetun kalastuspolitiikan säännösten valvomiseen ei ole riittävästi keinoja. Nykyinen säädöskehys on monimutkainen ja epämääräinen, kalastusta koskevaa tietoa ei kerätä tarpeeksi ja täytäntöönpanosäännöksillä ei ole riittävää pelotevaikutusta.

Neuvoston valvonta-asetukseen ollaan ehdottamassa lukuisa muutoksia, jotta em. tavoitteet voitaisiin toteuttaa. Näitä ovat mm. muutos, jossa kalastusalukset ryhmitellään valvonnan tarkoituksiin kahteen ryhmään: alle 12-metrisiin ja vähintään 12-metriset, joka vastaa Suomessa käytössä olevaa kalastusalusrekisterin ryhmittelyä rannikkoaluksiin ja avomerialuksiin. Lisäksi esitetään, että alle 12-metriä pitkien alusten tulisi käyttää seurantalaitetta, joka voi olla myös mobiililaite sekä velvoite käyttää sähköistä kalastuspäiväkirjaa. Vähintään 12 –metristen alusten tulee toimittaa kalastuspäiväkirjatiedot vähintään kerran päivässä. Sähköinen purkamisilmoitus 24 tunnin kuluttua saaliin purkamisesta koskisi kaikki aluksia. Lisäksi komissio ehdottaa poisheittokiellon valvomiseksi aluksille asennettavaa kameravalvontaa. Valvonnan kohteeksi otettavat kalastukset ja alukset määriteltäisiin riskiperusteisesti alueellisissa erityisissä valvonta- ja tarkastusohjelmissa. Saaliiden punnitsemisen osalta esitettään, että kaikki saaliit olisi punnittava jo satamassa, ennen varastoimista, kuljetusta tai myyntiä ja, että punnitsijana voisi toimia vain sellainen toimija, jonka jäsenvaltion viranomaiset ovat rekisteröineet kalatuotteiden punnitsemiseen. Kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jäljitettävyyssääntöjen valvonnan tehostamiseksi jäljitettävyystiedot olisi tallennettava sähköisesti. Valvonta-asetuksen muutoksissa ehdotetaan, että tulisi olla rekisteröinti- tai lupajärjestelmä vapaa-ajankalastukseen osallistuvien luonnollisten ja oikeushenkilöiden lukumäärän seuraamiseksi sekä vapaa-ajankalastuksessa saatuja saaliita koskeva tiedonkeruu järjestelmä. Lisäksi yhteisen kalastuspolitiikan rikkomuksia ja niistä määrättäviä seuraamuksia koskevat säännökset koottaisiin neuvoston valvonta-asetukseen, kun nykyisin niitä on useammassa asetuksessa.

Muut asetusmuutokset koskisivat mm. laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen ehkäisemistä, estämistä ja poistamista koskevaan neuvoston asetukseen (*LIS-asetus*) tehtäviä lukuisia teknisluonteisia muutoksia. Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantoja koskevasta monivuotisesta suunnitelmasta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta kumottaisiin kalastuspäiväkirjoja koskevat säännökset, jotka ovat merkinneet poikkeamaa valvonta-asetuksen kalastuspäiväkirjoja koskevista säännöksistä. Välimeren kalavarojen kestävää hyödyntämistä koskevista hoitotoimenpiteistä annetusta neuvoston asetuksesta kumottaisiin vastaavasti eräitä vapaa-ajankalastusta ja jälleenlaivausta koskevia säännöksiä.

Ympäristöministeriö tukee valtioneuvoston kantaa, siitä että vaikuttava ja kustannustehokas valvonta on välttämätöntä ja tärkeää kestävien kalakantojen turvaamisessa ja sitä, että kalastuksenvalvonta tulee sopeuttaa kunkin alueen ja kalastusmuodon erityispiirteisiin. Yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteisiin nähden ylimitoitettuja, kustannuksia lisääviä kaikille pakollisia vaatimuksia ja menetelmiä ei tule ottaa käyttöön. Sen sijaan ympäristöministeriö suhtautuu poisheittokieltoon liittyvään kameravalvontaa myönteisesti, mutta ei pidä sitä nykyisellään Suomen olosuhteet huomioon ottaen. Kameravalvonnan käyttö etenkin eteläisellä Itämerellä on perusteltavaa, koska sen avulla voidaan myös seurata sivusaalistusta ja erityisesti kun kerätään tietoa äärimmäisen uhanlaisen Itämeren pyöriäisen sivusaaliiksi jäämisestä. Tanskassa käytetyssä kameravalvonnassa valvonta tapahtuu, seuraamalla ainoastaan verkkoa noston yhteydessä, jolloin voidaan havaita sivusaaliiksi jääviä lajeja sekä valvoa myös poisheittoa.